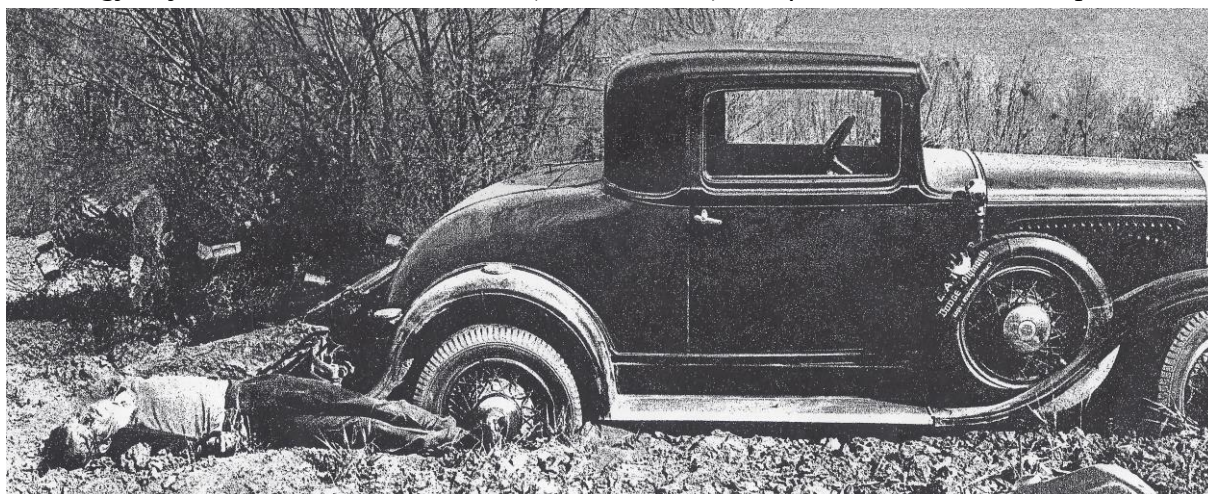

1936 Mordet på en skihopper

Tidlig mandag 6. mars 1936 er C. M. Teeckle og Leonard Welch på vei til jobb utenfor Modesto i California. De går på en dårlig sti, mest som en snarvei. Det blir ikke sagt så meget. Hvorvidt det skyldtes en dårlig form etter en hard helg eller de var litt depressive, tenkende på ei lang uke som lå foran dem, skal være usagt. Det er litt mørkt, stemningen trolsk der en tiltakende tåke kom drivende. De går mest litt sjanglende og ser ned i veien. Hendende godt plantet ned i bukselommene, og kragene brettet opp langs nakken. Det var det de kalte litt råkalddt. De skvetter til i det en større fugl letter skrikende fra et tre i nærheten. De løfter blikket. Da synes de å skimte en bil parkert på andre siden av det pløyde jordet. Bilen sto malplassert på en mest ufremkommelig vei. De stopper opp, ser på hverandre - og lar nysgjerrigheten få overtaket. Der skulle det da ikke være noen bil! De går med raske skritt over den lille flaten i skogen. Bilen blir tydeligere i tåkedisen. Brått stanser de opp. Forskrekket ser de en person ille tilredet liggende utstrakt i gjørma nær det høyre bakhjulet. Han lå litt unaturlig forvridd. Vedkommende hadde en del blod i ansiktet, øynene stirret tomt, og fingrene var krummet, fulle av leire. Med skjelvende stemme sier Teeckle: "...jeg må ringe politiet..., du får vente her..... ." Welch rister på hodet. "Nå nei du, du forlater meg ikke alene her... jeg blir med deg."

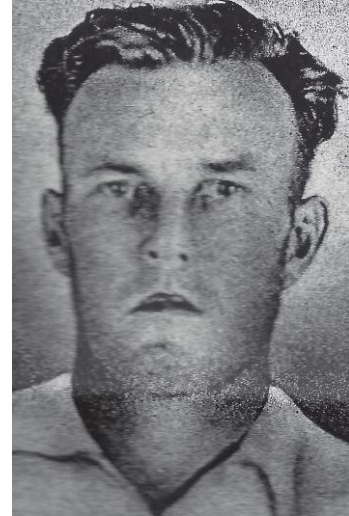
Klokken var litt over sju da telefonen ringte på Stanislaus County Sheriff's Office i Modesto. Påtroppende dagskift hadde nettopp skrevet seg inn. Vakthavende John B. Moorehead tok imot meldingen. Han snur seg mot sin partner Jack Hammett: "Noen har funnet en død mann i Fairview, ved slutten av Virginia Avenue. Kom igjen - vi drar." Da politibetjentene ankom åstedet, gikk Hammett ned på kne ved siden av den døde. Han løfter litt på dens hode for å vise kulehullet til sin kollega, og sier: "...myrdet!", etterfulgt av et overraskende utbrudd: "...oi - gjenkjenner du ham?" "You bet" (vær du sikker), Eilef Deraas, the ski champion."

Faksimile som viser Eilef Deraas myrdet i California i 1936

I *Stjørdalens krønike*, bind 15, side 66 kan du lese om den kjente skihopperen Halvor Bjørngaard fra Hegra, som så tragisk mistet livet utenfor Ogden i Utah i Amerika i 1931, da han nettopp hadde nådd toppen av sin karriere. Han skulle dessverre ikke bli den eneste. Innledningen her starter historien om en annen, like god og stor hopper fra Trøndelag, nemlig Eilef Deraas, og som har meget sterke og nære slektsrelasjoner også til Stjørdal, hvor hans niese bodde inntil nylig øverst i Skolegata. Eilef Deraas var også en datidens kjendis, en ener i hoppbakken og som på linje med Halvor Bjørngaard fem år tidligere skulle møte sin skjebne så tragisk da han nettopp hadde etablert seg i skihoppeliten.

Eilef Deraas kom til Amerika i 1923, hvor han først slo seg ned i Minnesota. I 1933 flyttet han til Ripon, ca. ti kilometer nord for Modesto i California, hvor han jobbet ved et vindestilleri. Deraas utviklet seg som skihopper og ble en ganske kjent person.

Eilef Deraas før han dro til Amerika, som skihopper og straks før han ble myrdet

Søndag 15. mars 1936 kjørte han litt rundt med et par venner i sin Dodge coupe. Ikke bare kjente folk Eilef fra bilder i avisen, men han pleide å ha sine ski på bilen, så de visste at der kom Eilef Deraas, *the skijumper*. Men ikke denne helga. Rett nok hadde han dagen før vært ute med ei venninne for å stå på ski, men føret og været var for dårlig. Denne søndagen hadde han tatt av skiene. Tidlig mandag morgen ble Eilef funnet skutt ved siden av sin bil ved en øde vei ikke langt fra ei elv utenfor Modesto. Eilef lå ved bakhjulet, og det var tydelig at noen hadde forsøkt å kjøre derfra, men blitt sittende fast i mudderet. Det ble ikke funnet fingeravtrykk, men fotspor avslørte en mindre skohæl (Cuban heels, no.3), som kunne tyde på at ei kvinne var innblandet. Men de skarpskodde og erfarne politibetjentene fant dette merkelig. Hvordan kunne ei lita kvinne makte å myrde Eilef, samt klare å lempe liket ut av bilen uten å avsløre andre spor. Eilef var en ganske så tung og velvoksen mann.

***Slekt av Eilef Deraas i Amerika: familien Davis i 2014
F.v: Jim Davis, Patrick Ray Davis og Judy Deraas Davis***

Etter å ha gransket livet til Eilef Deraas kom politiet frem til at han så sent som fjorten dager tidligere hadde blitt arrestert for tyveri av ei klokke. Det hadde kommet til klammeri, men det viste seg at det var klokka til Eilef som hadde blitt stjålet. I alle fall lå det et latent hevnmotiv i saken. Likeledes denne skituren som det ikke ble noe av dagen før. Det hadde seg slik at nevnte jente var forlovet, og at forloveden likte dårlig at Eilef var ute med jenta hans. Etter forhør gikk det forlovede paret fri, da de bedyret sin kjærighet og hadde sine alibi der og da.

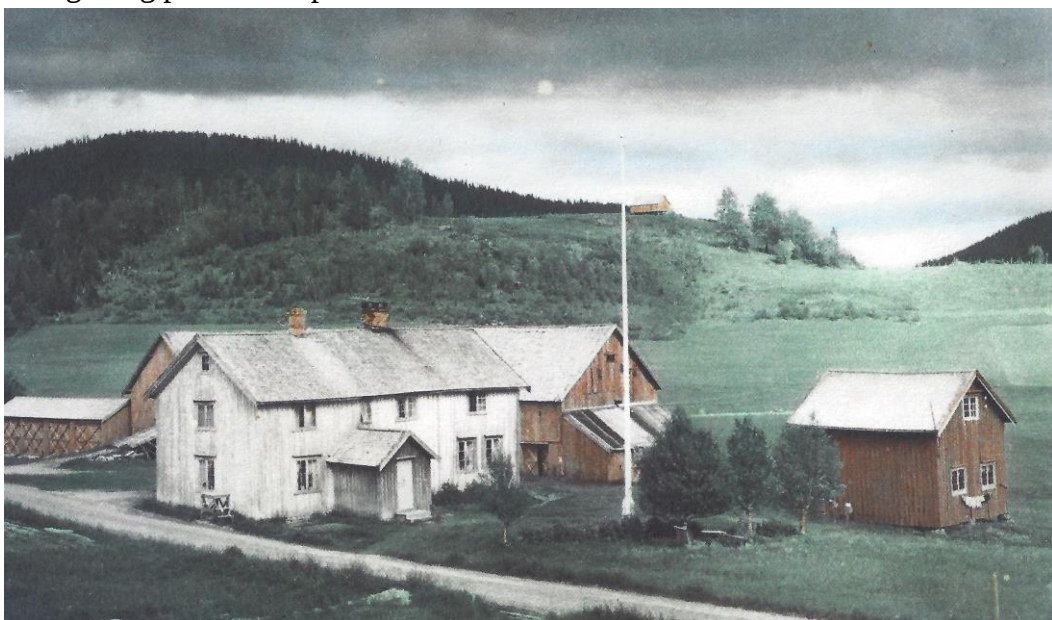

6. april 2016

F.v: Erling Staven (gift med Bodil), Bodi Kaldal Staven (datter til Magne), Magne K. Kaldal, Else Derås, f. Modell og Per Derås (gift med Else). Skihopperen Eilef var onkel til Magne og onkel til far til Else

Men mistanken slapp ikke politiet, da det kom inn melding fra andre som kunne fortelle at paret hadde kranglet sterkt i helga og at vedkommende jente også hadde brutt forlovelsen. Altså stod politiet tilbake med et mulig sjalusidrama.

En løsgjenger hadde vært på en gård i nærheten av åstedet dagen før og blant annet stjålet noen effekter. Han hadde ikke etterlatt seg fingeravtrykk, med unntak av på ei whiskeyflaske. Dette sporet førte heller ikke frem. Etter hvert var det flere personer, spesielt par, som kom i politiets søkelys. Ja, de hadde mest for mange teorier og personer, og etter nøye etterforskning falt de alle bort gjennom solide alibier. Politiet var tilbake til utgangspunktet, kvinnehælen, samt at skuddet måtte ha vært avfyrt av en venstrehendt person. Ett par som bodde på en nabogård hadde vært i området for å brenne skrot dagen før. Mannsspor og kvinnespor var dermed forklarbare, unntatt den spesielle helen som tydet på en liten kvinne. Og det var her politiet beveget seg på et blindspor.

Hjemlassen til Eilef Deraas på Namdalseid

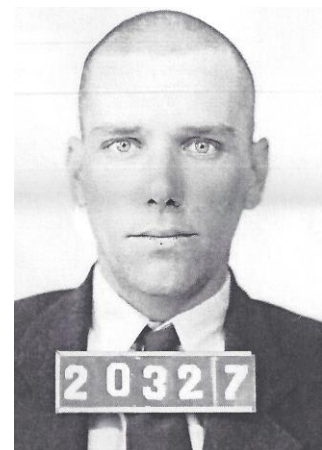
Hos detektiv Moorehead lå en tanke på lur. Siden alle spor var slettet, kunne det tyde på at det var en tidligere straffedømt person som stod bak mordet. Og tilhørte skohælen nødvendigvis en kvinne? Det var få kvinnelige mordere med pistol. De ytterst få mord utført av kvinner med pistol var i affekt, sjalusidrama - hvor de ikke skjulte sporene etc. Moorehead dro derfor

7. april 2016

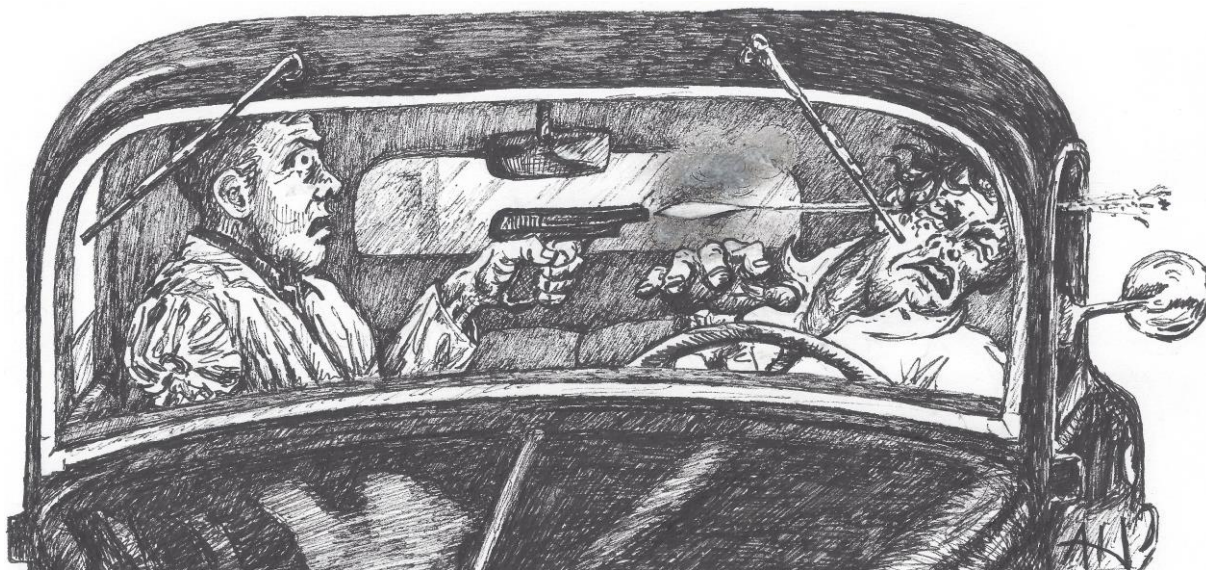
Bak f.v: Rita Wiseth, Andrea Lundemo Tangen, Iselin Lundemo Tangen, Rita Aune, Vegard Aune og Sindre Aune. Foran f.v: Øyvind Lilleby, Åse Wessel Lilleby, Marit Wessel og Tuva Aune

til San Quentin. Der fikk han rede på at en tidligere fange hadde fått laget seg en kunstig hæl. Han var født med en liten fot. Hans navn var William McManus, sluppet ut av fengselet for to måneder siden etter å ha sonet en dom for væpnet ran. Han var også født med kun en arm, venstre arm - og hadde utviklet en enorm styrke i den. Under innledende etterforskning hadde det kommet frem fra søster av Eilef, fru Bertha Jorgensen, at Eilef hadde holdt sammen med to kamerater den søndagen rundt den lokale puben. Dette ble bekreftet av innehaveren av Midway Service Station. De to kameratene forlot imidlertid Deraas og puben på Midway Service Station ganske tidlig på ettermiddagen. De fortalt at da var Eilef "a little drunk." Under avhør av personalet på Midway kom det så frem at Eilef ved mørkets frembrudd plukket opp en hiker utenfor bensinstasjonen. Var denne hikereren William McManus? Detektiv Moorehead fulgte sporet fra San Quentin gjennom "innsattes pennevenner", og de fant raskt en kvinne som hadde sympati med William. Han hadde fått henne til å kjøpe en kornett til ham, så han kunne spille i fengselets band. Kornetten hadde blitt kjøpt hos Lee Brothers Store. Denne kvinnen møtte William ved løslatelse og visste at han bodde på et hospits på Burney Street. Der var det tomt, og vertinnen hadde ikke sett ham på mange dager. Moorehead oppsøkte derfor foretningen hvor kornetten ble kjøpt for å få en beskrivelse av kornetten med tanke på en mulig pågripelse. Innehaveren kunne mer enn å beskrive musikkinstrumentet. Han hadde kornetten. En enarmet kar hadde vært innom for å få byttet kornetten med en pistol. Siden de ikke solgte våpen, tok innehaveren av butikken og kjøpte kornetten tilbake for 15

Morderen William McManus

dollar. Noen sekunder senere stod Moorehead i nærmeste våpenbutikk. Og helt riktig. De hadde nylig solgt en pistol til en enarmet mann. Ved fremvisning av bilde av McManus kunne våpenhandleren gjenkjenne ham med følgende ord: *"Ja, korrekt - det var fyren, sterk som en okse, som behandlet pistolen med sin venstre hand bedre enn jeg kunne med min høyre"*. Denne karen, med kunstig "damehæl", måtte bruke venstre hand, og hadde utviklet en styrke som gjorde at han lett kunne hive store Deraas ut av bilen da han hadde kjørt bilen fast i mudderet. Moorehead var sikker på at han hadde oppklart saken da han dro tilbake til politikammeret. Det ble sendt ut etterlysning på William McManus. Da etterlysningen tikket ut sa Moorehead med en tilfredsstillende mine til sine kollegaer: *"He'll be picked up within twenty-four hours"*. Og det stemte. En patrulje plukket McManus opp i nærheten av Salem, Oregon. Han hadde fortsatt pistolen på seg, som etter tekniske undersøkelser slo fast at den var mordvåpenet.

William McManus skyter Eilef Deraas 15. mars 1936

Eilef Deraas emigrerte fra Namdalseid sammen med sine to brødre Edwin og Peter, og deres søster Bertha. Sistnevnte traff på overfarten en danske, som hun senere giftet seg med i Chicago. De dro deretter til California hvor familien gjorde det meget bra og ble velstående. Det var nok hos sin søster at Eilef havnet da han flyttet vestover. Broren Edwin giftet seg med Helen Marie Frøyum og fikk blant annet sønnen Philip Deraas (1920-2010), som igjen er far til Judy, gift Davis i Wanamingo - og min kontakt i Deraasfamilien i Amerika. Skihopperen Eilef var altså onkel til Judys far. Tilbake på Namdalseid var det hele ti søsken av Eilef. Philip Deraas har jeg hatt gleden av å møte i Minnesota. Han var en dyktig treskjærer. Men livet ble nok ganske så tungt for familien. Først mistet de en datter, da kona Pauline falt og barnet kom gjennom en spontanfødsel altfor tidlig. Deres yngste sønn, Steven, dør i en bilulykke som 25-åring i 1978. Ti år senere dør deres andre sønn, Philp jr, som 42-åring da han kjørte bil og fikk hjerteslag.

Bestemor til Judy, Helen Marie, er datter av Gunder Frøyum, f. 1849, som kom fra Nordre Frøian, Stjørdal. Gunder utvandret som 16-åring i 1865 sammen med foreldre og fire søstre. De ankom Red Wing 5. juli etter at skipet over Atlanteren hadde truffet et isberg. Familien slo seg ned i Roscoe Township mellom Zumbrota og Wanamingo. I 1878 giftet Gunder seg med Dena Arnesdatter Goplen, hvis familie kom fra Torpo, og er dermed beslektet med Phillip

Goplen og folket fra Skraltkynna. Se *Stjørdalens krønike*, bind 8, side 49. De fikk 11 barn. Det fortelles at det var Gunder som dro med hest og vogn til Red Wing og hentet klokken til Lands kirke. Slektninger av denne greina i Stjørdal i dag, er blant annet Signora Lian i Skjelstadmark. Hun er femmening med Judy Davis og derved i familie med den myrdede Eilef Deraas. Likedan Johan Gisetstad (døde i september 2017), som er seksmenning med Philip Deraas. Men hovedgreina til skihopperen Eilef Deraas, som utvandret fra Namdalseid, har nærmere slekt enn disse, nemlig Åse Wessel Lilleby på Stjørdal. Den myrdede skihopperen var hennes onkel. Likeledes var Eilef onkel til Magne Kaldal på Namdalseid. Og så har vi hans datter: Bodil Kaldal Staven på Namdalseid, og Else Deraas på Namsos, nære sletninger og mine kontaktpersoner innen Deraasslekta i Norge.

Johan Gisetstad

Signora Lian

Og hvordan gikk det så med morderen? William McManus, f. 6. mars 1912, ble dømt til livsvarig fengsel 6. mai 1936 for "*murder in the first degree*". Han sonet i det berømte fengselet Folsom frem til 23. september 1944, da han ble overført til det ikke mindre kjente fengselet San Quentin. 22. mai 1946 rømte han fra "The ranch" (dagarbeid), men ble fanget igjen 10. juni, med påfølgende rettssak 17. juli. William McManus døde som fange i San Quentin 7. juli 1954, 42 år gammel.

Og slik ble denne sanne familiehistorien vedrørende en utflyttet trønder, som dro til Amerika som 23-åring, og startet sitt nye liv i et av de vanskeligste tiårene i landets historie, hvor konkurser og depresjon skulle prege dagliglivet. Kyniske innvandrere fra Italia skulle komme til å dominere innenfor det som ble kalt mafiaen. Det var korrupsjon og lovløse tilstander. Det ble ikke så mye bedre utpå 30-tallet. Å myrde var ingen sjelden foreteelse. Flere amerikanske delstater gikk paradoksalt på denne tiden vekk fra dødsstraff. Risikoen ble mindre. Småforbryterne tok sjanser og ble råere. Over Europa bygde det seg opp truende skyer, og tidene hjemme i Norge var ikke særlig gode heller. Begrepet "de harde 30-årene" fikk fotfeste. For Eilef var Norge og Europa ikke noe alternativ. Den amerikanske drømmen levde fortsatt, det gjaldt bare å stå på. Han hadde valgt rette foreldre og hadde et talent. Det kom godt med. Idrettsstjernene var et lyspunkt i en ellers mørk tid. Så også for Eilef som kom raskt på topp i datidens stjernehimmel mest bokstavelig talt. Storhopperen svedde høyt i forhold til de fleste. Men en slik kjendisstatus kunne også ha sin bakside og være meget utsatt hvor parasittene og "taperne" lett fant sitt offer. Tidene og depresjonen gjorde enkelte av dem desperate. Da William McManus møtte helt tilfeldig trønderen og så hvem han hadde foran seg, klikket det trolig i dobbelt forstand.

